

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU V OHIJU

★
Izvršujemo vsakovršne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISNEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXII. — LETO XXXII.

CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), JUNE 7, 1949

ŠTEVILKA (NUMBER) 111

Novi grobovi

FRANK MALNAR

Danes zjutraj ob 1:30 uri je preminil Frank Malnar, samski, stanujoč na 1128 E. 66 St. Doma je bil iz vasi Podklanc, pošta Sodražica, odkoder je prišel v Ameriko leta 1910. Bil je član društva sv. Vida št. 25 KSKJ.

Tukaj v poudarčeno dve sestrji, Mrs. Frances Pintar in Mrs. Angela Zeleznik, ter tri nečake. Pogreb se bo vršil v petek zjutraj ob 9:30 uri iz Grdinovega pogrebnega zavoda, 1053 E. 62 St.

MATT H. KVATERNIK

Pogreb pokojnega Matt Kvaternika se bo vršil v sredo zjutraj ob 9:30 uri iz Grdinovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Pavla na E. 40 St. ter nato na pokopališče Calvary.

Domače vesti

Bolezen

Resno je zbolel ter bil odpeljan v bolnišnico prošlo soboto, 4. junija poznani John Paulich, ki s svojo soprogo vodi gostilno na 5238 St. Clair Ave. Nahaja se v Polyclinic bolnišnici in obiski niso dovoljeni. Želimo mu, da bi se kmalu zdrav vrnil domov.

Iz bolnišnice

Iz Doctor's bolnišnice se je vrnil na svoj dom poznani Mr. Andy Božić, 23106 Nicholas Ave., kjer ga prijatelji sedaj lahko obiščejo.

Nova telefonska številka

Mr. Andy Hočvar, ki s svojim sinom vodi trgovino s perutnino Maple Heights Poultry na 17330 Broadway, sporoča, da imajo sedaj na domu novo telefonsko številko, in sicer Montrose 1368 W.

V bolnišnici

Mrs. Elizabeth Ludvik iz 1110 E. 63 St. se je včeraj podala v Polyclinic bolnišnico, kjer jo prijatelje lahko obiščejo. Upamo, da se ji ljubo zdravje kmalu popolnoma vrne!

Popravek

Včeraj se je poročalo, da bodo lovci St. Clair Rifle & Hunting kluba imeli svojo sejo in strelske vaje jutri popoldne, kar pa bi se moralo glasiti, da je to za člane Euclid Rifle and Hunting kluba. Sestanek bo na Močilnikarjevi farmi.

Kokoši s štirimi nogami

Prošli petek je bila priobčena v Cleveland Pressu slika kokoši s štirimi nogami, katero imajo v trgovini Maple Heights Poultry, ki jo vodita poznani Andy Hočvar in njegov sin. Kokoš je New Hampshire plemena ter ima tri funte. Dve nogi sta zraščeni skupaj in na sliki je videti, kot da ima le tri noge.

Odslovljeni delavec storil samomor

Včeraj se je obesil 58 let star John Hodiak, ki je živel na 513 E. 152 St.

Hodiak je kot kovač bil uposlen v delavnici New York Central Railroad na E. 162 St., toda je pred enim tednom bil odslovljen. Veruje se, da je samomor izvršil, ker je ostal brez dela.

Senat ponovno debatira o preklicu T-H zakona

Lewis napadel Greena in Murraya, da sta baje "tajno pristala" na štiri zadržalne popravke Trumanove predloge

WASHINGTON, 6. junija—Danes so se v senatu ponovno začele debate glede preklica Taft-Hartley zakona in sprejetja novega delavskega zakona, po katerem bi naj predsednik Truman izpolnil svoje volilne obljube delavstvu.

Toda izgledi za preklic T-H zakona in ozakonjenje stare Wagnerjeve predloge so zelo pičli. Izgleda, da bo ta najvažnejša Trumanova volilna obljuba ostala neizpolnjena. Sami demokrati voditelji ne verujejo, da bi se T-H zakon lahko v celoti preklicalo in so zato pripravljani na važnejše odstopke, odnosno "kompromise".

Senatorji obeh strank so že predložili štiri važnejše popravke, na katere bi baje pristali tako administracija kot nekateri delavski voditelji.

Po enem popravku, ki ga je predložil senator Lister Hill, bi se od unij in delodajalcev zahtevalo, da se pogajajo v dobri volji. Po popravku senatorja George D. Aikena bi se zajamčilo "svobodo govora" unijam in delodajalcem. Po popravku senatorja Paula Douglassa bi tudi delodajalci, kakor unijski uradniki morali podpisati izjavo, da niso komunisti. Senator Hubert Humphrey, jr., pa je predložil popravek, po katerem bi unije morale predložiti svoja finančna poročila. Končno je peti popravek senatorja Wayne Morseja, po katerem bi vlada bila pooblaščen, da v delavskem sporu, ki ogroža državo, zaseže posamezne industrije.

Lewis napadel Greena in Murraya radi tajne zarote

Takoj ko so se začele debate, je predsednik United Mine Workers John L. Lewis poslal vsem senatorjem telegrame, s katerimi jih je obvestil, da sta baje predsednik AFL William Green in predsednik CIO Philip Murray "tajno pristala" na najmanj štiri "zadržalne popravke" Trumanove delavske predloge.

Lewis je v svojem telegramu izjavil, da sta oba delavska voditelja odprto izdala ameriško delavstvo, če so gornja poročila točna.

CTS je zopet v večjih finančnih težavah

Cleveland Transit System se zopet nahaja v večjih finančnih težavah. Vsled vedno nižjih dohodkov in zahtev za zvišanje plač so uradniki začeli razmišljati o možnosti, da bodo zožili prevozno službo, odpustili uposlene ali pa zvišali vozno. Kar se vozne tiče, je glavni upravnik CTS Donald C. Hyde izjavil, da ni verjetno, da bo zvišana.

Po zagotovitvi Hydeja ima CTS toliko dohodkov, da komaj zadostuje za plače uposlenecem. Če pa bi uposlenici zahtevali povišico, bi baje uprava bila prisiljena, da odslovi določeno število uposlenecv.

Kar se tiče plač uposlenecv, imajo vozniki na pouličnih in busih, ko dela le en mož po \$1.41 na uro, če pa sta dva po \$1.31. V večini večjih mest kakor Chicagu, Washingtonu, Pittsburghu itd. so uposlenici plačani po \$1.55 na uro, v Detroitu pa \$1.55½.

Nadškof svari čehe, naj bodo zvesti edino pravi cerkvi

PRAGA, 6. junija. — Praški nadškof prevzvišeni Jožef Beran, ki trdi, da namerava češkoslovaška vlada ustanoviti narodno katoliško cerkev, ki bi bila neodvisna od Vatikana in se ne bi trebala ravnati po navodilih iz inozemstva, je danes posvaril češke katoličane, naj ostanejo zvesti sv. Očetu v Rimu.

Beran je v svoji pridigi v katedrali sv. Vida povedal vernikom, da naj se čuvajo onih, ki v najlepših barvah slikajo ostale cerkve in oblasti.

"Edini pravi cerkvi, ki jo je ustanovil Kristus, načelujejo papež in njegovi škofje. Ne verujte v nasprotno pisane ali pa izgovorjene trditve," je rekel Beran.

Praški nadškof, ki vodi hudo opozicijo proti vladnim reformam, se boji, da bo češkoslovaška vlada skušala ustanoviti neodvisno katoliško cerkev in za vselej onemogočiti Vatikanu vmešavanje v verske zadeve dežele.

Grški monarhisti onemogočajo mir

ATENE, 5. junija—Grška monarhistična vlada je snoči zavrgla prošnjo za potni list, ki ga je zahteval bivši ministrski predsednik gen. Nikolaos Plastiras.

Gen. Plastiras je nameraval odpotovati v Pariz, da bi se z zunanjimi ministri štirih velikih sil pomenil o predlogih grških partizanov, na osnovi katerih bi se končala civilna vojna v Grčiji.

Grški monarhisti so izjavili, da bo gen. Plastiras lahko odpotoval v inozemstvo šele, ko bo konferenca zunanjih ministrov v Parizu končala. Sam general pa je naznanil, da bi za grško ljudstvo bilo najboljšje, če bi se sklenilo mir s proti-monarhističnimi silami, katere vodijo komunisti. Gen. Plastiras, ki je nekoč vodil Venizelosove liberalce, veruje, da bi prišlo do miru v Grčiji potem kompromisa z grškimi gerilci. Sovjetska zveza je že naznanila, da je pripravljena podpirati takšen kompromis, toda zapadne sile so ta predlog zavrgle.

Sedanja monarhistična vlada Sofolulis-Caldarisa, ki uživa ameriško pomoč, zahteva, da gerilci položijo orožje in da šele potem uspostavi mir s posredovanjem organizacije Združenih narodov. Te zahteve pa so za gerilce nesprejemljive.

SOVJETI IZNAŠLI NOVI TRAKTOR

LONDON, 6. junija. — Moskovski radio je danes naznanil, da so ruski tehniki izdelali novo vrsto traktorja, katerega goni električna sila visokega napona.

Traktorju oskrblja električno pogonsko silo poseben kabel, ki dovoljuje, da lahko traktor obratuje na površini 50 akrov. Vozniki traktorjev so baje vzhljeni nad tem novim traktorjem.

V GEORGIJI SO ZAPRLI KOMUNISTA

ATLANTA, 6. junija — Predsednik Komunistične stranke Georgije Homer B. Chase je bil danes vržen v ječo, ker ni polnoletni \$5,000 poroštva. To je prvič, da se je v Georgiji na ta način nastopilo proti političnemu voditelju.

Senatni odbor za zunanje odnose soglasno odobril Atlantsko pogodbo

Wallace zagovarja zaprte komuniste

NEW YORK, 5. junija—Voditelj Progresivne stranke Henry A. Wallace je danes objavil izjavo v zvezi z aretacijo treh komunističnih voditeljev, ki so v soboto bili radi preziranja sodnije odpeljani v zapor.

Trojico od dvanajst v New Yorku obtoženih komunistov je ukazal zapreti federalni sodnik Harold R. Medina. Aretirani so bili urednik "Daily Workerja" John Gates, predsednik ohijske Komunistične stranke Gus Hall in organizacijski tajnik stranke Henry Winston.

V svoji izjavi je Wallace rekel, da odlok sodnika Medine krši ameriško pojmovanje "fair playa."

"Po mojem mnenju je to uporaba pooblastil sodnije za pospeševanje nepravde," je izjavil Wallace.

V zvezi z aretacijo so včeraj bile prirejene krajše demonstracije. Okrog 500 oseb se je zbralo pred federalnim zaporom, kjer so zaprti komunistični voditelji. Mrs. Gates in Mrs. Winston sta dobili dovoljenje, da lahko obiščeta svoje soproge in ko sta se vrnila, sta stopili skupaj z ženami ostalih voditeljev v piketno vrsto.

Odvetnik obtoženih komunistov Harry Sachar, ki je obiskal aretirane komuniste v ječi, se je pritožil radi okoliščin, pod katerimi so mu dovolili, da je govoril s svojimi klijenti.

Poleg Wallacea so proti aretaciji protestirali bivši pomožni justični tajnik Zedinjenih držav O. John Rogge v imenu National Council of the Arts, Sciences and Professions in predstavnik Civil Rights Congressa.

Finančni tajnik odsvetuje posojilo Čiangovi Kitajski

WASHINGTON, 6. junija — Finančni tajnik John W. Snyder je danes naznanil, da je proti predlogu, da bi se kitajskim nacionalistom odobrilo nadaljnjih \$1,500,000,000 posojila.

V pismu senatorju Franciscu Greenu je Snyder dejal, da bi posojilo nacionalistični Kitajski bilo zelo nesposobno. Pristavil je, da je Državni svet, ki razmotriva o zunanjih posojilih, proučil predlog in prišel do zaključka, da bi ne bilo priporočljivo odobriti posojila nacionalistični Kitajski.

Medtem pa je v zvezi z ameriško politiko na Daljnem vzhodu bilo sporočeno iz Nankinga, da bosta ameriški in angleški ambasador kmalu odpotovala v svoje dežele in podala svojim vladama poročilo o novem položaju na Kitajskem.

Ambasadorja bosta odpotovala iz Nankinga, ki je pod komunistično upravo, takoj ko bosta od tamkajšnje komunistične uprave dobila vize. Ker Zedinjene države in Anglija nimata diplomatskih odnosov s komunistično Kitajsko, morata oba diplomatska predstavnika za prositi za vize kot navadna potnikarja.

WASHINGTON, 6. junija—Senatni odbor za zunanje odnose je danes soglasno odobril Severno-atlantsko vojaško pogodbo skupaj z natančnim poročilom, ki bo objavljeno jutri.

Pričakuje se, da bo kmalu Atlantska pogodba predložena na glasovanje v senatu, kjer mora dobiti dvotretjinsko večino glasov, da bi postala veljavna.

Nagla akcija glede vojaške pogodbe je bila podvzeta v zvezi s konferenco zunanjih ministrov štirih velikih sil v Parizu. Očividno se namerava z njo ustrašiti Sovjetsko zvezo in jo prisiliti, da bi popustila zahtevam zapadnih sil, kar se tiče vprašanja Nemčije.

Senat bo razmotril o Atlantski pogodbi, ko se bodo zaključili debate glede Taft-Hartleyevega zakona, ki so se začele danes. Toda če se bo z debatami glede T-H zakona zavlačevalo, bo predsednik odbora za zunanje odnose Tom Connally zahteval, da se debate glede delavskega zakona preložijo in se takoj začne razmotrivati o ratifikaciji vojaškega pakta.

Predsednik bo pooblaščen napovedati vojno?

Senator Walter F. George je v debatah zahteval, da se bolj jasno določi, da je edino kongres pooblaščen napovedati vojno, če bi katera od podpisnic vojaške pogodbe bila napadena. Državni oddelek se je baje spoznamel s senatnimi voditelji glede določbe, po kateri se ne bi ne zvišalo in ne zmanjšalo pooblastila predsednika, da uporabi silo, ne da bi bilo potrebno, da kongres napove vojno. Senator George pa meni, da bi kongres moral odločiti o vprašanju vojne.

Senatni odbor je vojaško pogodbo odobril po nasvetu samega državnega tajnika Deana Achesona. Predsednik odbora Connally mu je v soboto poslal telegram in ga obvestil, da želi pospešiti odobritev pakta. Acheson se mu je v odgovoru zahvalil za akcijo.

Začetna pomoč v orožju bo stala \$1,450,000,000

V zvezi z Atlantsko pogodbo se še vedno ne ve, če bo kongres že na tekočem zasedanju odobril začetno vsoto v znesku \$1,450,000,000 za oboroževanje "svobodnih držav" Evrope. Predsednik Truman je naznanil, da bo neodvisno od ostalega vojaškega programa zahteval od kongresa, da odobri omenjeno vsoto.

Senator Connally je izrazil mnenje, da bo vojaška pogodba "ogromno vplivala" na svetovni položaj. Kar se pa tiče končnega glasovanja v senatu, je izjavil, da bo pogodba verjetno odobrena z ogromno večino.

Poročila senatnega odbora glede Atlantske vojaške zveze je baje obsežno in natančno. Toda šele z objavo tega poročila, bo v potankostih znano, kakšno stališče je odbor zavzel napram posameznim določbam pakta, ki niso dovolj jasne.

Na operaciji

V Glenville bolnišnico se je včeraj podala obče znana Mrs. Marion Bashel, Cherokee Ave., ki se bo morala jutri podvreči operaciji. Želimo ji čim prejšnjo popolno okrevanje!

Unijski voditelj izstopil iz stranke

NEW YORK, 6. junija—Tajnik-blagajnik CIO United Furniture Workers of America Max Perlow je danes naznanil, da je izstopil iz Komunistične stranke, da bi lahko podpisal v soglasju s Taft-Hartleyevim zakonom izjavo, da ni član komunistične stranke.

Toda Perlow je kar naravnost povedal, da se s tem ni odpovedal komunizmu, da je komunistem še vedno njegovo prepričanje in da je iz stranke izstopil zgolj zato, da lahko zadosti določbi Taft-Hartleyevega zakona.

Delavski krogi pravijo, da je to prvi primer, da je neki unijski uradnik razkril, da je član komunistične stranke in da zgolj radi določbe v T-H zakonu izstopa iz stranke.

Zdravila iz Amerike

Pod gornji naslovom je "Slovenski Poročevalec" z dne 22. maja priobčil sledečo vest:

Na Golnik je prispela nova pošiljka streptomycina, darilo ameriških Slovencev. Ob tej priložnosti spominjamo prve pošiljke 4,000 gramov, ki je prispela že lansko leto, ko je bil en gram tega zdravila vreden več kot en gram zlata.

To prvo pošiljko nam je organiziral danes že pokojni Vincent Cinkar. Iz ameriških listov in po pripovedovanju naših obiskovalcev Amerike povzema, kako velik človek je bil, obdarjen z izrednimi voditeljskimi sposobnostmi. Bil je nekaj predsednik slovenske republike v Zedinjenih državah. Mnogo slovenskih bolnikov mu dolguje svetel spomin za njegovo ljubezen, ki so jo bili deležni v obliki novega zdravila streptomycina. Njegovi nasledniki vodijo naše ameriške brate, sedaj združene v Slovenskem ameriškem narodnem svetu (SANS), za cilji, ki jih je postavil rajni Vincent Cinkar.

Šele po dopisovanju z Ameriko, posebno s sedanjim tajnikom SANS-a Mirkom Kuhljem, mi je postalo očito, kako tuje živita dva slovenska brata eden doma, drugi v tujini. Posebno ta brat, ki je ostal doma na domu, se skoro ne briga za onega, ki je daleč onstran morja. Naj se ta groba brezbriznost že vendar enkrat preneha.

Ganljivo je čitati izkaze SANS-a, kako znašajo naši mali ljudje dolar na dolar v sklad za zdravila, ki se pošiljajo v Slovenijo. Kakor povsod, so tudi tu Slovenke v prvih vrstah. Posebno močna društva kakor "Slovenski narodni dom" v Waukeganu dajejo po \$1,000, podružnica SANS-a št. 39 v Clevelandu, Ohio pa celo \$2,000. To so tudi za Amerikance veliki denarji. Do 14. aprila je znašala celotna zbirka za \$7,017.05. Trenutno je streptomycin najaktualnejša zveza med obema Slovincijama.

Dr. T. Furlan.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE
CLEVELAND 3, OHIO

HENDERSON 5311-12

Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)	
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:	
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):	
For One Year—(Za eno leto)	\$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev)	5.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.00
For Canada, Europe and Other Foreign Countries:	
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):	
For One Year—(Za eno leto)	\$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev)	6.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

SPOR NA ČEŠKOSLOVAŠKEM

Po zadnjih poročilih iz Češkoslovaške, se je spor med rimsko-katoliško hijerarhijo in koalicijsko vlado, v kateri sodeluje tudi katoliška ljudska stranka, zelo zaostri. Prišlo je že do tega, da praški nadškof Jožef Beran, ki vodi cerkveno opozicijo proti vladi, grozi z najresnejšo cerkveno kaznijo—izobčenjem—vsem katoličanom, ki bi v tem sporu stali na strani svoje vlade.

Tako zvan "cerkveni spor" na Češkoslovaškem ni nič novega za dežele vzhodne Evrope. Do takšnih sporov je prišlo v Jugoslaviji, Poljski in na Madžarskem. Vselej je pod krinko "obrambe vere" šlo za privilegirane položaje, ki jih je po Vatikanu dirigirana cerkvena hijerarhija imela v teh deželah. Žal so katoliški voditelji v omenjenih državah v mnogih primerih lahko sodelovali za časa vojne z nacističnim in fašističnim okupatorjem, živeli z njim v polnem soglasju, aktivno podpirali vojno proti "brezbožnemu komunizmu," toda s spremembo položaja ne najdejo več nobene možnosti za mirno poravnavo razlik z novim redom in novimi vladami. Boj je neizprosno. Vatikan v tem boju ne želi nobenega kompromisa.

Kot v ostalih deželah, kjer "zatirajo vero" in preganjajo "nedolžne duhovnike," so tudi na Češkoslovaškem glavni vzrok spora reforme, ki so bile uvedene pri odnosih med cerkvijo in državo. Agrarne reforme so v večini teh držav prizadele materialne dobrine katoliške cerkve, dočim se je s sprejetjem starega ameriškega principa o ločitvi cerkve od države ter reformo šolstva prizadelo tako imenovano "duhovno moč cerkve."

Praški nadškof Beran vodi opozicijo proti češkoslovaški vladi potom pastirskih pisem, s prižnice in s svarilnimi pismi katoličanom, ki imajo visoke vladne položaje in želijo lojalno sodelovati pri obnovi svoje domovine. Češkoslovaška vlada pa je vsled tega bila prisiljena, da je začela brzdati aktivnosti Berana in nekaterih drugih škofov. Začela je tiskati uradno glasilo za katoliško duhovščino, "Gažetno," toda Beran je zopet zagrozil, da bo izobil vsakega, ki bo prispeval članke za ta časopis.

Kot poročajo "Gazette" in drugi komunistični in nekomunistični časopisi se v vrstah nižje duhovščine nahaja večje število duhovnikov, ki v sporu niso na strani svoje primata, pač pa na strani vlade.

Jasno je, da so v tem položaju najbolj prizadete množice češkoslovaških katoličanov, ki bi radi ideološkega vpliva Vatikana vsekakor ubogali svoje najvišje cerkvene poglavarje, toda z druge strani se še vedno zavedajo, da dolgujejo lojalnost tudi svoji deželi in vladi, ki so si jo izvolili. Vsled tega apelirajo, naj se pogajanja za poravnavo razlik nadaljujejo.

Če se pravično gleda na ta spor, je krivda prav gotovo na strani najvišjih predstavnikov rimsko-katoliške cerkve, da ni prišlo do pravičnih odnošajev med obema silami, do poravnave, pri kateri bi bile določene pravice cerkve in obenem tudi pravice države. Kajti rimsko-katoliška hijerarhija ni še nikoli brez opozicije in boja izročila svoje privilegirane položaje, pač pa je vedno skušala svoj vpliv še bolj razširiti. To nam potrjuje sama fašistična Španija, kjer je cerkev tesno povezana z državo in vrši velik vpliv ne samo na verskem, pač pa tudi na političnem in ekonomskem polju. Versnica je, da bi praški nadškof Beran vodil prav tako neizprosno opozicijo proti vladi, če bi šlo za dobesedno sprejetje odnošajev med rimsko-katoliško cerkvijo in državo, kakor jih imamo tu v Ameriki.

Ni dvoma, da v pomanjkanju vseh drugih političnih opozicij, posebno ker skupaj s komunisti sodelujejo v vladi tudi predstavniki katoliške ljudske stranke, danes cerkveni glavarji na Češkoslovaškem vršijo tudi važno funkcijo v mednarodni "mrzli vojni." Saj je glasilo češkoslovaške komunistične stranke "Rude Pravo" to dejstvo posebno poudarilo, ko pravi, da skušajo Vatikan in zapadne sile "izkoristiti ideološki vpliv cerkve proti ljudski demokraciji tako pri nas kot na Poljskem in Madžarskem in zato iz vere ustvarjajo krinko za proti-državne aktivnosti." Tudi časopis "Svobodno Slovo" je izjavil, da so dosedaj škofje "dali jasno vedeti, da politične in finančne interese Vatikana postavljajo nad interese svojih vernikov in nad interese svoje lastne države."

Kako se bo ta spor končal je težko reči. Toda nepopustljivost večine češkoslovaških škofov, ki sploh ne želijo nobenih pogajanj, ampak postavljajo dejansko ultimatum valdi, ne obeta nič dobrega. Vse izgleda, da bo vlada, kakor bi v primerih skrajne nujnosti storila vsaka vlada na svetu, morala poseči za bolj strogiimi ukrepi. Tedaj se lahko zgo-

UREDNIKOVA POŠTA

Poslovište od stare dvorane

Euclid, O. — Bujno drevje se šopiri s košatimi listi. Med njim se vidi tudi drevo, ki je opešalo, da ne more več ozeleniti in čaka gospodarja, da ga poseka in odstrani. Tako nekako je z našo dvorano v Euclidu. Preko 30 let nas je ščitila in nudila zavetje kot narodni hram društvom, dramatik, pevskim zborom, itd.

Kot je zadnja leta rasla naša naselbina, tako so se začele večati potrebe za bolj obširne, moderne prostore, kjer bi se shajali. Zavedajoč se, da je to veliko podvzeto, se je tukajšnja društva in ustanove ter posamezniki zavzeli in izvolilo se je gradbeni odbor, da bi proučil razne načrte za novo stavbo.

Izvoljeni odbor se je obrnil na našega mladega slovenskega arhitekta, R. J. Grosel, ki je napravil obris in risbo načrtane dvorane. Sklicana je bila izredna delničarska seja, na kateri je arhitekt skupno z gradbenim odborom pojasnil v slovensčini detajle risbe. Načrt arhitekta je bil stoprocentno odobren po delničarjih, ker je mojstersko izdelan in gradbeni odbor je dobil zaupnico, da gre z začrtanim delom naprej do končnega cilja.

Stari dvorani so sedaj že šteti dnevi — na mesto te bo pa zraslo novo, moderno krasno poslopije, ki bo v okras in ponos naše cvetoče slovenske naselbine in celega Euclida.

Tu smo imeli zavetišče vsi, ki smo se udeleževali na društvenem in kulturnem polju, in kot pravi bratje in sestre se bomo primerno poslovili od teh prostorov. V soboto zvečer, 2. julija bomo namreč imeli poslovilni večer. Pričetek bo ob 7. zvečer. Prijazno se vabi vse še živče člane prvega direktorija iz leta 1919. Med njimi so: F. Žagar, V. Kolar, J. Klopovič, J. Korenčič, M. Nemec, B. Dolnak, F. Skatin, A. Možina, Jos. Robič. Dalje se vabi vse predsednike društev in ustanov v naselbini, da pridejo in apelirajo tudi na svoje članstvo, da prisostvuje proslavi, ker pozvamo bodo vsi predstavniki k besedi. Pevski zbor "Slovan" bo zapel pesmice — prvo v pozdrav prvemu direktoriju, drugo vsem društvom in ustanovam v počast ter tretjo v slovo staremu poslopiju. Zatem se bo razvila domača zabava. Igrala bo izvrstna godba in vstopnina bo prosta.

Prijazno se vabi rojake in rojakinje iz vseh strani na obilno udeležbo. Pozdrav
Za direktorij
Geo. Nagode.

Dr. Vasilije Simić:

O GEOLOŠKIH RAZISKAVANJIH V JUGOSLAVIJI

Spremembe v političnem in gospodarskem življenju naše države so globoko posegle tudi v znanstveno področje. Geologija mora prva med vsemi znanostmi koristiti s svojimi dosedanjimi pridobitvami ljudski skupnosti pri ustvarjanju socialistične države. Zato so se tudi geološka raziskavanja — tako kakor vse ostalo politično, kulturno in gospodarsko življenje sploh — po osvoboditvi temeljito preusmerila.

Naša domovina hrani v svojih zemeljskih plasteh velikanska rudna bogastva, večja kakor marsikatera druga država. Ta rudna bogastva so poznala že ljudstva, ki so živela pri nas v predgodovinski dobi. Na sledove predgodovinskega rudarstva so našli strokovnjaki po vseh krajih naše domovine, kjer so odkrivali stara rudarska naselja, ki izvirajo iz VII. do VI. stoletja pred našim štetjem, razne rudniške naprave, zasute jaške in razne fužine.

Praprebivalci naših krajev so z rudarstvom začeli, za rimske vladavine pa so črpali iz naših tal predvsem žlahtne kovine zlato in srebro, pa tudi svinec in živo srebro. Za Nerona so samo v Bosni po zapiskih Plinija pridobili na dan včasih celo po 50 funtov zlata. Koliko pa je bilo izpranega zlata iz naših zlato-nosnih rek Peka in Timoka od prazgodovinske dobe do danes? Sledove rimskega rudarstva so seveda tudi odkrili v raznih krajih naše domovine.

V srednjem veku so poznali naša rudna ležišča po vsem svetu. Zlato, srebro, svinec, živo srebro, železo so pridobivali na mnogih mestih: okrog Ljubljice, Kresve, Fojnice, Srebenice, Brskova, Zajača, Vel. Majdana, Rudnika, Zletova, pa tudi drugod. Najznamenitejša v tej dobi je bila s svojimi rudniki Ibarsko-Kosovska oblast.

Predgodovinsko, rimsko in srednjeveško rudarstvo pa naših rudnih ležišč še zdaleč ni izčrpalo, kakor tudi ne srednje in zapadnoevropskih. Rimski in srednjeveški rudarji s svojimi

takratnimi napravami niso mogli prodrati globlje ko do podzemne vode. Zato smo našli pod rimskimi in srednjeveškimi rudniki v Trepiču in Boru še ogromna ležišča rude.

O rudnem bogastvu naše domovine jasno govore številke svetovne proizvodnje in naš delež v nji. Leta 1938 je stala Jugoslavija v svetovni proizvodnji boksita na prvem mestu, živega srebra na drugem, antimona na četrtem, kroma na šestem, magnezija na sedmem, bakra na osmem, cinka na enajstem in pirita na trinajstem mestu glede na svojo površino.

Geološki gospodarstveniki smatrajo izmed vseh dve sto mineralnih surovin 26 takšnih, ki jim pravijo osnovne ali stranske; to so tiste, ki omogočajo neki državi, da je popolnoma neodvisna. Te surovine so železo, mangan, krom, volfram, molibden, nikelj, aluminij, baker, svinec, cink, kositer, antimon, živo srebro, platina, nafta, premog, grafit, magnezit, azbest, fluarit, žveplo, pirit, kalij, fosfor in jod.

Pripomniti pa je treba takoj, da je ni države na svetu, ki bi imela vse te surovine doma. Zato pa tudi po teh surovinah merijo rudno surovinsko podlago posameznih držav.

Kako je z našo domovino v tem pogledu? Od naštetih 26 surovin jih imamo 17 v tolikšni množini, da so lahko podlaga za industrijo. Manjka nam torej devet surovin, vendar smo od teh devetih za pet rud že našli ležišča, ki pa trenutno še niso tako raziskana, da bi mogli ugotoviti, v koliko bodo lahko podlaga za našo industrijo. Potemtakem spadamo med države, ki so z rudami jako dobro preskrbljene in imajo bogata tla.

Zaradi vsega tega so se tudi geološka raziskavanja pri nas po osvoboditvi popolnoma preusmerila. Pred geološko vedo in službo je postavil petletni plan važne in odgovorne naloge: poiskati in raziskati nove vire rudnih surovin, z geološkim delom na terenu in v laboratorijih

kar se da podpreti prizadevanje skupnosti, da bi čimprej in čim bolj izgradili našo državo. Z geološkimi raziskavanji je bilo treba odkriti nova ležišča nafte, premoga, drugih rudnih surovin za industrijo, gradbenega materiala, zdravilnih in drugih mineralnih vod, ki so porabne v industriji. Geološko je bilo treba raziskati ogromna ozemlja, kjer bomo gradili velike industrijske objekte, naselja, proge, plovne in melioracijske kanale, umetna jezera in velike jezove, katerih bodo pa gnale silne hidrocentrale, da bomo našo bogato, a gospodarsko zaostalo domovino čimprej spremenili v socialistično državo z najnaprednejšim gospodarstvom.

Zadnja leta po osvoboditvi smo geološka raziskavanja razširili na vsa gospodarska področja naše države, kjer je bila geološka pomoč potrebna. Skupine geologov so raziskale struge naših večjih rek, da bi ugotovile, kje bi mogli zgraditi velike jezove. Reševale so geološke probleme pri gradnjah mladinskih prog Breško-Banoviči, Samac—Sarajevo in Nikšić—Titograd. Zdaj neumorno raziskujejo trase za prekop Donava—Tisa—Donava in teren za graditev novega Beograda, razna ozemlja zaradi melioracije gozdov in polja in izvore toplih in mineralnih voda.

Vendar posvečajo svoje glavno delo naši geologi predvsem iskanju novih virov za rudniške surovine. Po petletnem planu bomo razširili dosedanje in uvedli nove industrijske panoge. Rudniške surovine so podlaga za vsako industrijo, zato je poglobljena naloga naših geologov, da jih iščejo. Geologi, posamezniki in v skupinah, so neprestano na delu.

Pretekla tri leta so geologi temeljito raziskali velike premogovne bazine v Srbiji: kosovski, kolubarski, senjski — resavski, aleksinski, banoviški, srednjebosanski, livanjski in duvanjski, poleg tega pa še celo vrsto manjših ležišč premoga po vsej državi. Geološka raziskovanja so v smislu svojih nalog ustvarila pogoje za nova obširna raziskovanja, obenem pa tudi že za smotrno izkoriščanje. Nove desetine in stotine milijonov ton premoga smo po zaslugi teh raziskovanj prenesli iz nižje v višjo kategorijo. Odkrita so nova ležišča premoga in podane možnosti za pravilno planiranje proizvodnje, kar je za naše gospodarstvo še zlasti velikega pomena. Naši geologi pa seveda vztrajno iščejo tudi asfalt in oljne škrljave. Oljnih škrljavcev so našli samo v enem bazenu toliko, da nam to omogoča široko proizvodnjo mineralnih olj.

Posebno skrbno raziskujejo ležišča nafte in zemljišča, kjer bi mogla biti nova naftina ležišča. Po petletnem planu moramo pridobiti 1951 leta 450 tisoč ton nafte (1. 1939 so je samo tisoč ton!). Skupine geofizikov z najnatančnejšimi pripomočki preiskujejo podzemne sklade in nakazujejo geologom najpogostejša mesta, kjer je pričakovati nafto. Takoj za njimi gredo skupine geologov z vrstnimi napravami, ki vrta do 2000 metrov globoko v zemljsko skorjo.

Črna metalurgija se zanima za črne rude: železo, mangan in krom. Ker v stari Jugoslaviji ni bilo nobenih izglede za razvoj črne metalurgije oziroma težke industrije, se sploh niso dosti brigali za železne rude. Zdaj so prav ti rudniki za nas najbolj zanimivi, zaradi česar imajo geologi v bazenih železne rude okrog Vareša in Ljubice, pa tudi drugod, poine roke dela. Raziskujejo sedanje in iščejo nove plasti železne rude. V južnih predelih naše države raziskujejo ležišča manganove rude, ki nam plemeniti železo in ga pretvarja v jeklo.

Pisane kovine so naše poglavito rudno bogastvo. Dva naj-

večja rudnika pisanih kovin v Evropi sta Bor in Trebča. Poleg tega imamo tudi zelo izdatna ležišča boksita, iz katerega pridobivamo aluminij, pomembna pa je tudi naša proizvodnja antimona. Pred drugo svetovno vojno je proizvodnja bakra znašala dva odstotka, svinca pet odstotkov, cinka dva odstotka, antimona pa celo deset odstotkov svetovne proizvodnje.

V rudi borskega rudnika je povprečno štiri odstotke bakra. Ta ruda je dvakrat bogatejša od rude velikih evropskih bakrenih rudnikov Mansfeld in Rio Tinto in štirikrat bogatejša od rude največjega svetovnega bakrenega rudnika Bingham v ZDA. Andezitska pokrajina v vzhodni Srbiji po svojem obsegu in drugih geoloških pogojih tudi kaže, da ima v svojih nedrjih podobno ručo kakor Bor. Geologi so že pričeli z obširnimi raziskovanji te pokrajine, v kratkem bodo prešli pa še na druge predele naše domovine, kjer so geofiziki odkrili pogoje za ležišča bakra.

Geofiziki in geologi delajo prav tako marljivo na ležiščih svinca in cinka in iz dneva v dan večajo tudi to surovinsko bazo naše industrije. Vendar smo v tem šele na začetku. Raziskavanja prihodnjih let nam bodo odkrila nove rudnike svinca in cinka z veliko primesjo srebra. Lepe uspehe so doslej dosegli geologi tudi pri raziskavanju ležišč antimona, ki jih je okupator popolnoma izropal.

Pri nas se njega dni niso brigali za redke kovine, tako imenovane "vitamine" črne in pisane metalurgije. Naši geologi so z vztrajnim iskanjem našli ležišča molibdena, kovine, ki plemeniti železo. V Evropi razen na Norveškem ni takšnih ležišč. Ta raziskavanja so pripomogla, da bomo s pomočjo lastnih surovin izdelovali doma najdragocenejše molibdenovo jeklo. Imamo pa vse geološke pogoje, da odkrijemo še druge redke kovine v naši zemlji.

Plemeniti kovini zlato in srebro sta primes bakrene rude v Boru in svinčovo-cinkove v Leucu. Sploh imajo vse naše svinčovo-cinkove rude primes srebra. Zdaj pa raziskujemo ležišča čistega zlata in rečne naplavine voda, ki nosijo zlato in platino. Seveda pa spričo vsega tega dela geologi ne zanemarijajo raziskovanj na ležiščih nekovinskih rudnih surovin, sadre, apnenca, kaolina, gline, ki prenaša visoke temperature, diatomita, magnezita, azbesta, lojevca, živca, barita, soli, premenčevca, peska, grafita, prstnih barv, krede itd. Te surovine so velikega pomena za kovinsko, tekstilno, kemično, prehranbeno, keramično, porcelansko, steklarsko, papirnatno, gradbeno industrijo itd. Iz njih izdelujemo material, ki prenaša visoke temperature, izolacije in snovi, ki varujejo pred razdejanjem in izluženjem. Brez nekovinskih rudnih surovin si sodobne industrije ne moremo misliti. Ležišča teh surovin so velika in nekat-

ra tudi na pripravnih in zelo dostopnih mestih.

Dosedanja geološka raziskavanja so več ali manj pomagala reševati vse probleme, pred katerimi je stalo naše gospodarstvo. S tem so ogromno pripomogle h gospodarskemu dvigu našega življenja. Z novimi kadri, stroji in drugimi pripomočki jih bomo pa še znatno izpopolnili in izboljšali, da bodo še bolj ustrezala potrebam našega gospodarstva.

Geologi ne pozabljajo besedov. Tita na svečani seji Jugoslovanske Akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu: "Geološka raziskavanja so za našo državo ogromne važnosti, ker je od njih zelo odvisen naš petletni plan. Mi potrebujemo še mnogo rud, ki jih doslej še nismo odkrili!"

Dora Gruden:

Jutro na Sušaku

K Učki gori v prvi zori splava zdravljen moj pogled; v nje višavah — dan spocet nočne sence je razvel, rožnato se razbrstel; somrak tihi svet zavija, Reka spi in Opatija.

Dan se drami za gorami, kliče v bregu petelin; razduhtel se je pelin v rosnih gmajnah sredi skal razbohoten do obal; diha jutrnja tišina trpkosladki vonj pelina.

Svet se drami sna omami se izvija v veder dan, breg budi se in pristan ... Glas sirene — ura šest, šum narašča ulice, cest, z brda sonce je zaplalo čez pobočje in obalo.

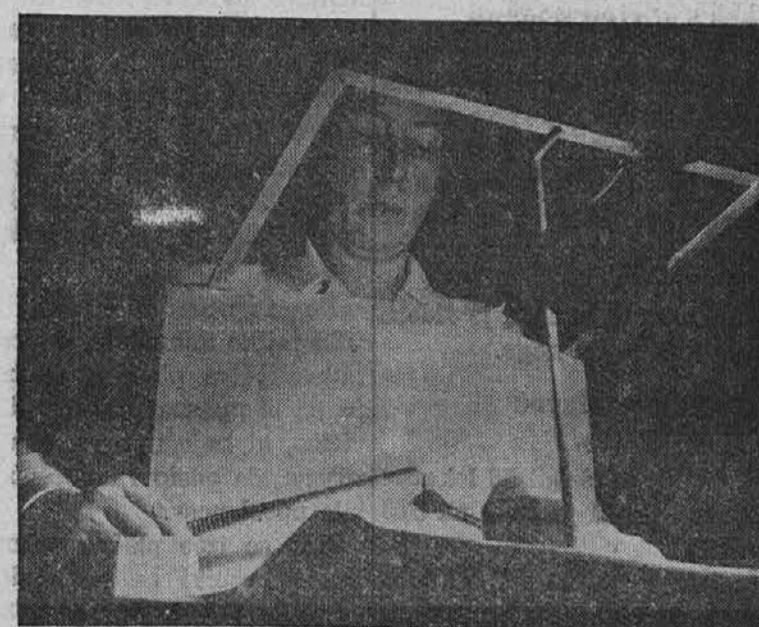
Samcat morje parnik orje ... Čaka tihi naš pristan, da odpre se ocean; čaka v senci zla — krivic, v zmedi zdanjih dni novic ... Mar še ni dovolj pelina zate, draga domovina?

GLOBUS

Na letališču v Rimu so sprejeli indijskega Mesijo Krishna Vento, ki je priletel iz Amerike skupno s svojo ženo. Krishna je dejal, da je on novo utelešenje Jezusa Kristusa ter da sedaj živi svoje drugo življenje. Izjavil je, da je današnji položaj dosti slabši kot leta O ter da pričakuje, da ga bodo ponovno križali.

Po teh izjavah pa se je kljub slabšemu položaju z avtomobilom odpeljal v Rim. Pregledoval je katakombe in izjavil, da se mu zdi sedaj skalovje dosti trše kot pred 2,000 leti. Stanuje v enem izmed najelegantnejših rimskih hotelov. Za njegovo ženo pravijo, da je izredno lepa.

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

LOADING CANCER BULLET — A technician prepares a radium seed for use in treating cancer. One of the methods of radiating cancerous tissue is by planting such seeds directly into the affected area. Radiation destroys the cancer cells. Supplying cancer hospitals and treatment clinics with radium for similar use is one of the services provided by the American Cancer Society now conducting a campaign for \$14,500,000.

Prežihov Voranc:

SEMENJ BELIH LJUDI

Francija, Orleans, sonce, poljane, zoreča pšenična polja ...

Mesto ob leni Loiri, ki se vije v širokem loku proti Atlantskemu oceanu. Mesto Orleanske device, Jeanne d'Arc. Velikanska katedrala, ki so jo zidali sto let, se dviga kakor znamenje časa nad mestom. V hladu njene senice te mrzli. Temačni, čudoviti vitki svodi se v dolgih vrstah izgubljajo v otmotnih višavah veličastnih ladij.

Tesne zgodovinske ulice, koder je pred pet sto leti hodila orleanska junakinja, ko je vzpodobujala na boj proti angleškim osvajalcem, od koder je vodila francoske vojske v bitko blizu mestnega obzidja, kjer so osvajač prveč pogнали v beg. Tesne ulice spominjajo na mesto Roven ob Seini, kjer so dobrih 25 let pozneje isto orleansko device živo sežgali na grmadi prav isti velikaši, prav ista visoka duhovščina, kateri je rešila prestole, gradove in oltarje.

V soncu razbeljen stoji močnogi spomenik kralja Karla, njegena rablja.

Počasi se vije lena, zamazana Loira mimo mesta Orleans.

Kres, Trg device Orleanske je prepravljen z množicami Semenj. Sonce neusmiljeno žge pod vedrim nebom. Nobenega diha od nikoder. Deset tisoč ljudi se že zgrinja na trgu in se vedno prihajajo novi. Vozovi, konji, avtomobili, pešci; naokrog zaudarja po kmečkem znoj. Krik in trušč, vihanje pisanih noš, godba, petje. Vse se duši v oglušujočem vrvežu največjega semnja ljudi na Francoskem, ki je vsako leto v Orleansu na dan 24. junija.

Da, ljudski semenj.

Da, na Francoskem, v deželi akkrknjene demokracije, enakopravnosti, bratstva in svobode.

Ta dan najemajo kmetje in graščaki, pa tudi drugi delodajalci iz okolice, ki je takšna kakor pol Slovenije, posele in poljedelske ter druge delavce. Od daleč prihajajo delodajalci na vozovih, avtomobilih, peš, na kolesih, z vlakom.

Mladenci in deklele ponujajo na razstavi svoje ude mimo dočim, zakrknjenim, molččim gospodarjem.

Kupci ne spreminjajo potez. Ponudba je izredno velika, pšenice so še od lanske žetve polne kašče. Počasi, počasi ... Topo se vrstijo ogledniki.

Vstopim v vrvež in prisluškujem.

"Kanalje, hočejo znižati takso!"

Taksa je za pol leta 3,500 frankov, a jo hočejo potisniti na tri tisoč."

Prisluhnem na drugo stran. Kupci poltijo šepetajo:

"Previdnost! I izredno mnogo je inozemskih delavcev ..."

Tako se semenj melje dalje. Tisoči čakajo, tisoči ogledujejo, kupujejo ...

Pred vhom v starinsko hišo je velik gnetež. Po postavah množice sodim, da je tu zbirališče kupcev. Rdečelični, na videz dobrodušni, od zaužitega vina žareči obrazi so zatopleni v preudarno razmotrivanje podjetniških skrbi. Nad hišnimi vrati je napis:

"Sindikata poljedelcev."

Iz hiše buči kakor iz čebelnega panja.

Aha!

Prerijem se na drugo stran prostranega sejmišča.

Pred vežo široke hiše se zgrinjajo poljedelski delavci. Razgreti, srditi glasovi. Od nekd diši razlito vino. Pod obokom miza, za njo dva razkoračena Francoza, zatopljena v kup papirjev. Na mizi svežnji časopisov in brošur. Nekdo pritrjuje nad vhod začasni napis:

"Zveza poljedelskih delavcev."

Na drugem koncu sejmišča zavrh. Množice se zaženejo tja in me potegnejo za seboj. Sredi trga pod milim nebom je postavljena miza prav tako obložena s časopisi, brošurami in letaki. Nad njo transparent z napisom:

"Zveza združenih poljedelskih delavcev."

Na stol se nenadoma vrpne visok, svetel Francoz in začne v provasalskem narečju:

"Tovariši, poljedelski delavci, Francozi in priseljenci ..."

Nadaljnje njegove besede zađuši hrušč, govornik omahne, transparent pada med množico, policija, krik in vik ...

Vedno krožijo med poljedelskim proletariatom od rok do rok letaki, ki pozivajo francoske in priseljene delavce v boj za njihove zahteve proti znižanju mezd in prelamljanju pogodb, ki ga izvaja sindikat poljedelcev. Letaki v francoskem, italijanskem, poljskem jeziku ...

Trume se gibljejo v soncu, čakajo.

Sindikata sabotira pogodbe. Le posamezniki, manjši posestniki, ki potrebujejo k večjem eno moč za nekaj mesecev, se pogajajo in plačujejo na svojo roko, plačujejo nad takso, ki jo hoče diktirati sindikat. Toda se komaj pozna.

Sele popoldne sklenejo tarifo, najvišje plače za pol leta: 3,200 frankov. Lestvica pada doli do navadnega izbržnika, ki dobi komaj 2,000 frankov. Pogodba se glasi za hrano, najmanj štiri obroke na dan, prenočevanje na posteljah s perilom, bolniško zavarovalnino, deseturno delo.

Toda beli sužnji se ne vdajajo papirnati vabam. Vedo, da bo večji del trajalo delo po 12 in še več ur na dan, da bo hrana komaj zadostna, da bodo spali tudi na tleh in da bo delavec v

primeru boleznj slej ko prej zlezel na cesto.

Izkušnje.

Skupina Poljakov se pogaja z nekim graščakom. Previdni so.

"Nedeljo hočemo imeti prost!"

Drugi zahtevajo:

"Tudi v nedeljo hočemo imeti hrano!"

Kupci pregledujejo vrsto za vrsto ...

Trebušen Francoz in naličena ženska sta barantarala s poljskim parom. Poljak tolče nekaj besed po francosko. Francoz tiplje mišice čokatega Poljaka, kakor bi otipaval konja. Obraz se mu razleze. Zadovoljen je!

Francozinja obrača mlado Poljakinjo. Mišice so krepke. To gre. Tedaj pa zabode oči v njen trebuh, nato še s prstom povrtja po njem ter se zgrozi:

"Nosna!"

Poljakinja zardi in začne mahati z rokama. Mož ji priskoči na pomoč:

"Madame, šele čez sedem mesecev ..."

Toda kupca se namrdneta in gresta dalje ...

Posebno so pridregnili tujci. Skoraj polovica je Italijanov,

Poljakov, Špancev in drugih. Mnogo jih ostane na cesti, neprodanih. Še vedno tavajo po cestah Orleansa, ko je večina kupcev že nakupila. Daleč je njihova domovina ...

Pred gostilno pijejo francoski delavci. Mimo gre skupina priseljenec.

"Te kanalje so krive, da so gospodarji znižali plačo," vpije pijan Francoz.

Trije drugi Francozi planejo po njem in ga pobijejo na mizo.

"Molči, svinja! To so še večji reveži kakor mi. Gospodarji so krivi!"

Nekdo razlaga še bolj resno:

"Kapitalisti so krivi, naši in njihovi. Kdo jih je poslal sem?"

Nekdo pohiti za skupino s polno steklenico vina.

"Združiti se moramo vsi ..."

Že prej sem prisluškoval, da bi iztaknil kakega rojaka. Našel sem nekaj Dalmatincev in Ličanov. Proti večeru pa sem šel mimo voza, ki je čakal v stranski ulici in čul govoriti slovensko. Na vozu sta sedela dva fanta in pila iz steklenice.

Pristopil sem. Čakata na gospodarja, da se z njim odpeljata na mesto dela. Eden je iz Prek-

murja doma, drugi iz Kozjankega.

Prekmurec pripoveduje:

"Tri leta smo že v Franciji. Od kraja sem dobro zaslužil, sedaj pa je bolj trda. Do zdaj sem imel srečo, da nisem bil brezposlen. Prihranil sem si nekaj in poslal materi na Goriško. Kako bo pri novem gospodarju, ne vem. Videti je stiskač. A kaj si hočemo?"

Kozjanec pa pravi:

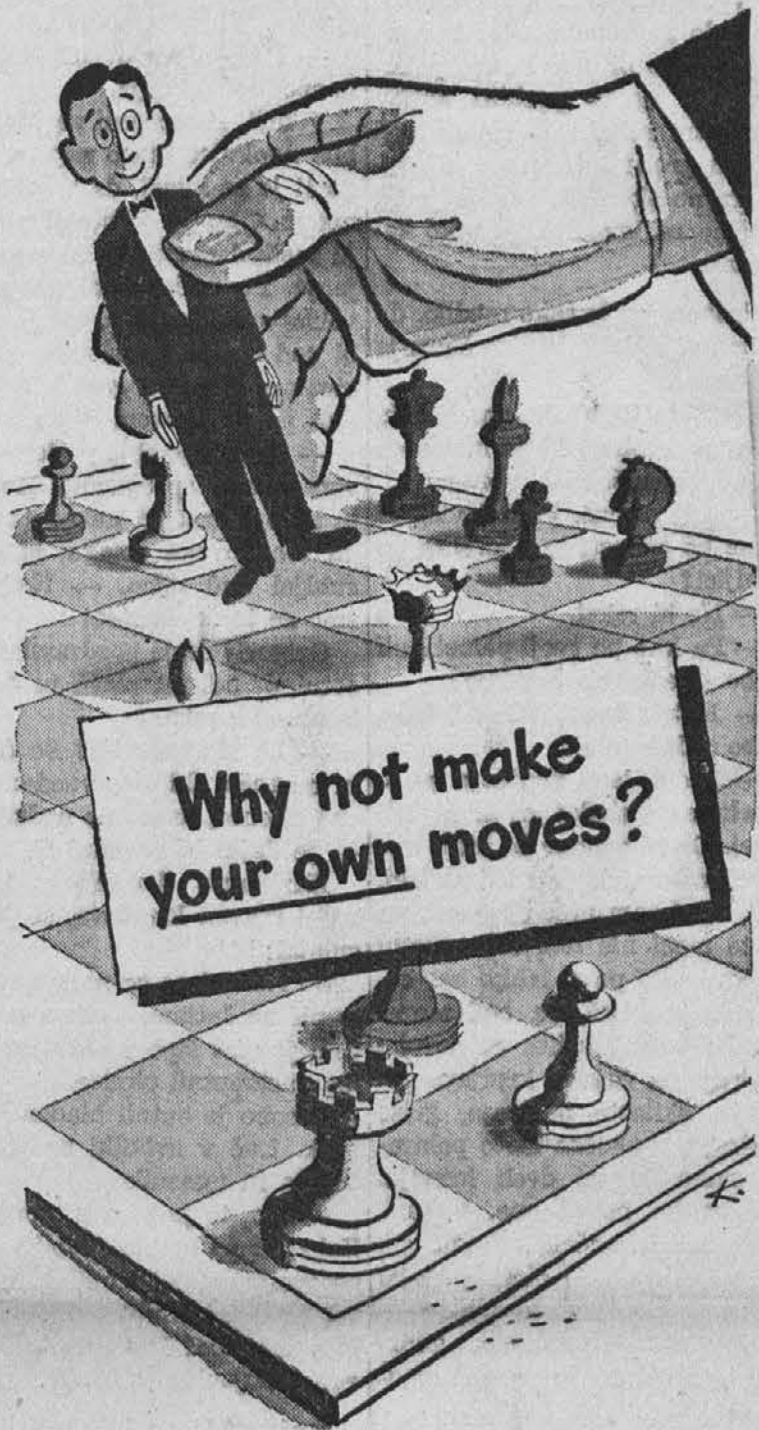
"Tukaj sem štiri leta in se moram ves čas ubijati s polje-

delstvom, ker ne dobim karte za industrijo. Vso zimo sem bil brezposeln in kar sem si prej prihranil, sem medtem porabil. Doma nimam nikogar, pa me zato manj skrbi. Zavdinjala sva se za pol leta. Živi se, a za starost to ni ..."

Pijemo in govorimo. Daleč je domovina, trda za tiste, ki jo redijo.

Pride Francoz in voz izgine proti Loiri. Pomahamo si še.

Bil sem na največjem semnju belih sužnjev v Evropi ...

Financial insecurity makes you a pawn.

But with money to back you up, you can make your own moves. You can retire without worry, when the time comes. You can open up that little business you've always wanted. You can take that long vacation trip you're planning.

In short, you can do what you want when you want to do it.

Sound good? Then grab your chance for future independence. Grab one of the biggest savings opportunities ever held out to every citizen ... U. S. Savings Bonds!

A good plan is to buy U. S. Savings Bonds at your bank either over the counter or through the Bond-A-Month Plan.

A backlog of U. S. Savings Bonds gives you real confidence in making your own move:

Put more opportunity in your future!

Invest in U.S. Savings Bonds

ENAKOPRAVNOST

This is an official U. S. Treasury advertisement prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council.

GOOD BITE, NO BARK — Daisy, who performs for Ringling Brothers and Barnum and Bailey Circus, puts the bite on three clowns and sets a good example herself with a buck for the American Cancer Society drive. The trio, Jackie LeClaire, Buzzy Potts and Homer Goddard line up to make their contributions.

ZAVAROVALNINO

proti
ognju, tatvini, avtomobilskim
nesrečam, itd.
preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.
Pokličite:
ENdicott 0718

NOVICA

IMA LE TEDAJ
SPLOŠNO VREDNOST
KO JO IZVE JAVNOST

KADAR SE pri vaši hiši pojavi kaj novega, ki bi zanimalo vaše prijatelje in splošno javnost, sporočite tozadevno na

ENAKOPRAVNOST

6231 ST. CLAIR AVE.
HEnderson 5311

Novice radevolje priobčujemo
brezplačno

ga vsak dan zibali. Vrv razen pozimi niso nikdar sneli. Ko je doraščal se je sam gugal. V gorah ni bilo otrok, da bi se gugal z njim, pa si je pomagal, kakor je vedel in znal.

Ko se je tako že nekaj let gugal, se je sosedovim, ki so bili za nekaj streljajev daleč, rodila hčerka. In ko je ta doraščala in ko je prišla nekega dne z materjo k Presečnikovim, ji je Tonček razkazal svojo gugalnico. Poslej sta se skupaj gugal. Poslej sta bili na vejo te stare jablane navezani dve vrvi, da ni bilo treba enemu čakati, ko se bi drugi zabaval. Spomladi je jablana cvetela, jeseni so na njej zorela lepa jabolka, ki sta

jih gugajoč se jedla in pri tem seveda modrovala, kakor modrujejo otroci. In tako sta modrovala tudi nekega dne, ko je jablana najlepše cvetela, njima pa je bilo: Tončku dvanaest, Mancu pa sedem let. Tedaj, ko sta v zraku plavala vstric, je rekel Tonček:

"Ko dorasteš, Manca, te vzamem za ženo. Mislim, da nimaš nič proti?"

Manca ni prav nič zardela; zdelo se ji je naravno, premislila je, nato pa je odgovorila silo resno:

"Dobra žena ti bom, samo tepsti me ne boš smel. Ali me ne boš?"

"Ne bom te tepel," je odv-

nil pametno, "zakaj naj bi te pa? Saj boš pridna in poštena?"

"Saj si lahko misliš," je odvrnila. "Samo strah me je, če bi me tepel. Naš ata skoraj vsak dan tepejo mam. Nimam rada ata. Ti ne smeš biti tak."

"Še dotaknil se te ne bom!" je dejal mirno in resno.

"Tudi piti ne boš smel," je dejala, ko sta bila visoko v zraku.

Malo je pomislil, nato pa odvrnil: "Pil bom. Kajti kakšen možak pa je, kdor ne pije? Saj bi me bilo sram?"

Zdaj je ona pomislila. In ko sta bila na drugi strani v zraku, je rekla: "Če boš že pil, vsaj pijanec ne smeš postati. Sicer

te ne vzamem. Naš ata se večkrat opijejo, in to je tako grdo!"

"Pijanec ne bom," je obljubil. "Če bi pa že moral biti, ne bom surov. Vesel pijanec bom in bom samo prepeval." Manca je spet mislila, pa dejala:

"Ne, bolje bo, če sploh ne piješ. Saj si kljub temu lahko vesel. In kaditi ne smeš."

"Kadil bom, to si lahko misliš! Saj bi me bilo sram, če bi v nedeljo pred cerkvijo ne kadil cigare."

"Pa vsaj pipe ne smeš," je zaprosila. "Iz pipe tako strašno smrdi. Naš ata kadijo iz pipe. — In kleti ne sme. To je tako grdo! Naš ata vedno kolnejo, da

me je kar strah, mater pa sram."

"Klei ne bom, Manca, če tako hočeš," je obljubil. Tako kak prmejduš bom pa včasih rekel. To se spodobi za možaka."

"No," je privolila Manca, "to ti že dovolim, ker vsi tako govorijo. Samo kaj hujšega ne smeš! — In za drugimi ženskami ne smeš gledati, pa meni baba ali kaj podobnega reči!"

"Ne bom gledal za drugimi, ti povem. Kajti če te rad imam in če si lepa, zakaj naj bi gledal še za drugimi, ne? Tudi ti ne bom nikdar rekel baba. To rečeš samo tistim babnicam, ki so slabe. Ti si pa dobra."

(Dajle prihodnjič)

Miško Kranjec:

STARA JABLANA

Okrog hiše je bil prostran vrt, ograjen z drogovi in lata-mi; kakor so ograjeni vrtovi v gorah. Na tem vrtu je bilo mnogo sadnega drevja, po večini še mladega, nekaj celo pred nedavnim zasajenega. Za hišo pa je med tem mladim drevjem stala stara, zelo stara jablan, z raskavo skorjo, brez vrha, z odžaganimi vejami, ki so nekateri na novo poginile. Le ena sama veja je bila še nedotaknjena, zdrava. Debela kakor kak-

no drevo je visela vodoravno in se je dvignila šele tam, kjer se je razširila v manjše veje. Tiste veje, ki so iz odžaganih pogin-le, cvetele vedno jeseni, le ona stara, nedotaknjena, je cvetela spomladi. A tudi ta ni že dolgo rodila.

Toda takrat, ko je oče Presečnik prvič navezal malemu Tončku vrv na to vejo, kjer naj bi se gugal, je jablana bila še košata, dasi že stara. Tončku je bilo komaj eno leto. Odslej so

MIHAIL ŠOLOHOV

TIHI DON

ČETRTRA KNJIGA

(Nadaljevanje)

— V Jagodnjem sva nekakšnega deda zagrebala, zdaj to žensko... Če bi morala vse pokopati, bi nama prebito žuljev zraslo na rokah! S čim pa boš skopal grob? Ej, bratec, s sabljo ga ne skopljesh, zemlja je od vročine za komolec globoko zapčena.

Prohoru se je tako mudilo, da je komaj zadel s kapico škornja v streme.

Spet sta zajahala na grič in tedaj je Prohor, ki je napeto o nečem premišljeval, vprašal:

— Kaj praviš, Pantelevič, ali še ne bo zadosti krvi prelite po zemljici?

— Ne bi rekel.

— Pa kaj, po tvoji pameti, ali se bo tole kmalu končalo?

— Kakor bomo udarili, tako se bo tudi končalo.

— Vidiš, lepo življenje se je začelo, sam zlodej ga mora biti vesel. Da bi vendar že hitro vse pobili ali ne. V nemški vojski, glej, si si sam prst obstrelil, pa so te meni nič tebi nič spustili domov, zdaj pa si lahko kar celo roko odbiješ, pa boš moral navzlic temu služiti. Samoroke pobirajo na vojsko, kruljave pobirajo, škilaste pobirajo, griže pobirajo, vsakošno žloto pobirajo, samo da po dveh krevlji. Kaj se bo potlej one, vojska, sploh kdaj končala? Hudič jih vse vzemi! — je obupno dejal Prohor, zajezdil s ceste, skočil s konja, nekaj potihoma godrnjal in začel konju rahljati podprege.

V vas Hovanski, ležečo ne daleč od Medvedičjega ustja, je Grigorij prispel ponoči. Na robu vasi postavljena straža tretjega polka ga je ustavila; ko pa so kozaki spoznali po glasu svojega poveljnika divizije, so na Grigorijevo vprašanje povedali, da je ravno v tej vasi štab divizije in da ga načelnik štaba stotnik Kopilov že težko pričakuje. Besedični načelnik straže je določil nekega kozaka in mu naročil, naj pospremi Grigorija v štab; nazadnje je dejal:

— Dobro so se utrdili, Grigorij Pantelevič, in najbrž ne bomo tako kmalu zavzeli Medvedičjega ustja. Tamkaj pa, kajpak, kaj se ve... Naših sil je

tudi zadosti. Pravijo, da gredo menda angleške čete od Morozovske. Vi niste slišali?

— Ne, — je odvrnil Grigorij in spodbodel konja.

V hiši, namenjeni za štab, so bile naoknice tesno zaprte. Grigorij je že mislil, da v sobah ni nikogar, ko pa je stopil v vežo, je zaslišel zamolklo, živo govorjenje. Po nočni temi ga je luč velike svetilke, ki je visela v sobi pod stropom, oslepila, v nosnice mu je udaril gost in grenak duh po tobakovem dimu.

— Nazadnje si le prišel! — je vzradovano spregovoril Kopilov in se prikazal od nekega iz sivega tobakovega oblaka, ki se je suknil nad mizo. — Načakali smo se te že, bratec!

Grigorij se je pozdravil s prisotnimi, odložil plašč in čepico in stopil k mizi.

— U, ste zakadili! Še dihati ni mogoče. Odprite vendar vsaj eno okence, da se ne zadušimo! — je dejal in se zmrdnil.

Harlampij Jermakov, ki je sedel zraven Kopilova, se je zasmejal:

— Nosovi so se nam navadili in nič ne čutimo. — In s komolcem je utrl šipo v oknu in siloma razloputnil oknice.

V sobo je butnil hladan nočni zrak. Luč v svetilki se je živo vzpela in ugasnila.

— No, to je pa res pametno! Zakaj si pa steklo razbil? — je nejevoljno dejal Kopilov in šlatpal po mizi z rokami. — Kdo ima vžigalice? Pazljivo, tule zraven zemljevida je črnilo.

Prižgali so luč, zaprli eno krilnico okna in Kopilov je hlast spregovoril:

— Položaj na bojišču, tovariš Melehov, je bil današnji dan takle: rdeči držijo Medvedičje ustje in ga branijo s treh strani s silami, ki štejejo približno štiri tisoč bajonetov. Imajo zadostno množino topništva in strojnica. Ob samostanu in še na nekaj krajih so skopali rove. Zasedene imajo obdonske vzpetine. Nu, in njihove postojanke so, ni sicer mogoče reči, da bi bile nepristopne, ali vendar zadosti težko zavzetne. Z naše strani sta poleg divizije generala Fichelaurova in dveh napadalnih častniških edinic prišli v celoti šesta

brigada Bogatirjova in naša prva divizija. Toda ta ni polnoštevilna, pehotnega polka ni, menda je še neke pri Hoprskem ustju, konjeniški pa so prispeli vsi, toda po stotnjah število ni ti malo ni popolno.

— Na primer v mojem polku v tretji stotnji je samo osem in trideset kozakov, — je dejal komandir četrtega polka, podpraporščak Dudarjov.

— Bilo pa jih je? — se je poznal Jermakov.

— Bilo jih je ena in devetdeset.

— Zakaj pa si dovolil, da se je stotnja razšla? Kakšen komandir pa si? — je vprašal Grigorij, se namrščil in pobobnal s prsti po mizi.

— Sam vrag jih ne obdrži! Razgubil si so se po vaseh, odšli so povasovat. Šele zdaj prihajajo za nami. Ravno prejle so pridirjali trije.

Kopilov je porinil h Grigoriju zemljevid, kazal z mezinem razpostavitev čet in nadaljeval:

— Mi se še nismo zapletli v naskok. Pri nas je samo drugi polk včeraj v pehotnem redu napadel na temle odseku, ali nesrečno.

— So velike izgube?

— Po poročilu poveljnika polka je imel včerajšnji dan šest in dvajset mož padlih in ranjenih. Takole je torej sorazmerje sil: mi imamo številčno premoč, toda za podpiranje pehotnih napadov primanjkuje strojnica, malo imamo granat. Načelnik preskrbovalne jedinice nam je obljubil, kakor hitro jih pripeljejo, štiristo granat in poldrug sto tisoč nabojev. Ampak to je, kdaj bodo prišli, napasti pa je treba že jutri, tako je povelje generala Fichelaurova. Predložil nam je, naj določimo en polk za pomoč naskakovcem. Ti so včeraj štirikrat prešli in napad in imeli velike izgube. Vražje trdovratno so se bili! Torej tako, Fichelaurov predlaga, naj bi ojačili desno krilo in prenesli središče sunka semle, vidiš? Tule je svet pripraven za pristop k nasprotnim okopom na sto do sto petdeset sežnjev. Da ne pozabim, ravnokar je odšel njegov pribočnik. Prinesel nama je ustno povelje, da morava priti jutri ob šestih na posvetovanje glede izenačenja nastopov. General Fichelaurov in njegov štab sta zdaj v vasi Velikem Seninu. Naloga je v glavnem v tem, da bi prej ko prej strli nasprotnika, še preden bi prispela njegova ojačenja s postaje Sebrjako-vo. Na oni plati Dona naši niso posebno delavni... Četrta divizija je prešla čez Don, toda rdeči so razpostavili močne zaščitnice in uporno drže dohode k železnici. In malo prej so postavili pontonski most čez Don in naglo vozijo iz Medvedičjega ustja opremo in strelivo.

— Kozaki govorijo, češ, da gredo zavezniki, ali je to res?

— Pravijo, da gre iz Černiševske nekaj angleških baterij in tankov. Ampak vprašanje je: kako bodo ti tanki prišli čez Don? Po mojem je vse zastran tankov — čenčanje! Že dolgo govorijo o njih...

V sobi je za dolgo onemela tišina.

Kopilov je razpel rjavkasti

TEKOM ČASA,

ko se zobozdravnik Dr. J. V. Zupnik nahaja na St. Clair Ave. in E. 62 St. je okrog 25 drugih zobozdravnikov v tej naselbini prakticalno in se izsello, dočim se dr. Zupnik še vedno nahaja na svojem mestu.

Ako vam je nemogoče priti v dotiko z vašim zobozdravnikom, vam bo Dr. Zupnik izvršil vsa morebitna popravila na njih delu in ga nadomestil z novim. Vam ni treba imeti določenega dogovora.

Njegov naslov je

DR. J. V. ZUPNIK
6131 ST. CLAIR AVE.
vagal E. 62nd St. vhod samo na E. 62 St.
Urad je odprt od 9.30 zj. do 8. zv.
Tel.: EN 5013

častniški suknjič, si z rokami podprl napeta lica, porasla s kostanjega brado, in zamišljeno dolgo žvečil ugaslo cigareto. Široko vsaksebi stoječe okrogle temne oči je imel trudno priprte, lepi obraz so mu izpile noči brez spanja.

Nekdaj je učiteljeval v cerkveni župni šoli, ob nedeljah hodil k trškim trgovcem v goste, kvartal s štacunarkami potrkano in s trgovci po malem preferanco, mojstrsko igral na kitaro in bil vesel, družaben mladenič; potem se je oženil z mlado učiteljico in tako bi bil tudi živel v trgu in za trdno bi si bil prislužil pokojnino, toda ob veliki vojski so ga poklicali v vojaško službo. Ko je dovršil kadetnico, so ga poslali na zahodno bojišče, v enega izmed kozaških polkov. Vojska Kopilovu ni spremenila značaja in zunanjosti. V njegovi polni, čakati postavi, v dobrodušnem obrazu, v načinu, kako je držal sabljo, v njegovem občejanju z nižjimi po stopnji je bilo nekaj blagega, skoz in skoz nevojaškega. V njegovem glasu ni bilo povečevalnega kovinskega zvenenja, v pogovoru je bil brez suhega, orezovega izražanja, lastnega vojaka, častniška uniforma je visela na njem hlamudravo, vojaške strumnosti in drže se tudi v teh treh letih ni priučil, ki jih je prebil na bojišču; vse na njem je razodevalo človeka, ki je bil po naključju v vojski. Bolj je bil podoben rejenemu civilistu, preoblečenemu v častnika, kakor pa pravemu častniku, toda

ne glede na to so ga kozaki spoštovali, njegova beseda je bila ugodno sprejeta na štabnih posvetovanjih in uporniški poveljniški zbor je silno cenil njegov trezni razum, krotko navedel na nebahaško hrabrost, ki jo je neštetokrat pokazal v bitkah.

Pred Kopilovom je bil načelnik štaba pri Grigoriju neizobraženi in neuki praporščak Kružulin. Padel je v nekem boju pri Čiru in, ko je Kopilov prevzel posle, jih je vodil spretno, pretehtano, razborito. Ravno tako vestno je slonel v štabu in izdeloval operacije, kakor nekdanj nad popravljajem šolarških zvezkov, toda če je bilo treba, je na Grigorijevo prvo besedo popustil štab, se zavijtel na konja, prevzel poveljstvo polka in ga povedel v bitko.

Grigorij spočetka glede novega načelnika štaba ni bil brez predsodkov, toda v dveh mesecih ga je bolje spoznal in nekega dne je po boju kar naravnost povedal: "Slabo sem mislil o tebi, Kopilov, zdaj vidim, da sem se motil; zato pa mi kako oprostite, če moreš." Kopilov se je zasmejal, pomolčal, ali to okorno

Društva, klubi in posamezniki!

Če želite dobiti v najem prijazen prostor v prosti naravi za vaš piknik, izlet, ali zabavo, si lahko preskrbite farmo

GEORGE KALIOPE
RE 6235

RABLJENA ELEKTRIČNA LEDENICA

vsa porcelanasta;
v dobrem stanju.

Cena samo \$65.00
NORWOOD APPLIANCE & FURNITURE
6202 St. Clair Ave.

MARY A. SVETEK

LICENCIRANA POGREBNICA
478 E. 152 ST. — KE 3177
Ambulanci voz na razpolago podnevi in ponoči — Notarska posluga
Pogreb oskrbimo kjerkoli in po vsaki ceni.

V vsaki slovenski družini, ki se zanima za napredek in razvoj Slovencev, bi morala dohajati

Enakopravnost

Zanimivo in podučno čtivo

priljubljene povesti

priznanje mu je gotovo godilo.

Kopilov, ki je bil brez častihlepnosti in trdnih političnih nazorov, je imel vojsko za neizogibno zlo in je komaj čakal, da bi je bilo konec. Tako tudi zdajci sploh ni razglabljal o tem, kako razviti nastope za zavzetje Medvedičjega ustja, ampak se je spominal domačih in rodnege trga in mislil, da bi ne bilo napačno zaleteti se domov na dopust za kak poldrugi mesec.

Grigorij je dolgo gledal Kopilova, potem pa je vstal.

— No, bratci-atamanci, dajmo, razidimo se, pa spat. Kaj bi si s tem belili glave, kako bi zavzeli Medvedičje ustje. Zdaj bodo namesto nas mislili in odločali generali. Jutri pojdemo k Fichelaurovu, da nam, revčkom, razsvetli pamet... Zastran

drugega polka pa takole mišlim: dokler smo mi na oblasti je treba pri priči poveljnika polka Dudarjova odstaviti, mu vzeti vse stopnje in zasluge...

— In porcijo kaše, — je pri-maknil Jermakov.

— Ne, brez šale, — je nadaljeval Grigorij, — precej ga je treba prevesti v stotnika, za komandirja pa poslati Harlampija. Neutegoma, Jermakov, skoči tjakaj, prevzemi polk in zjutraj čakaj naših navodil. Povelje o zameni Dudarjova bo takoj napisal Kopilov, odnesi ga s seboj. Tako se mi zdi, da Dudarjov ni kaj prida. Za vraga nič ne razume in bojim se, da ne bo kozakov še enkrat pogoltn pod nož. Pehotni boj, to ti je stvar... Pri tem kaj brž zgubiš možstvo, če je poveljnik — za nič.

(Dolge prihodnje)

EUCLID DAN

se vrši

V PRIJAZNEM

Euclid Beach Parku
v SREDO 8. JUNIJA

popoldne in zvečer

Prijazno se vabi prebivalce mesta Euclid in drugih naselbin na velik izlet, kjer se bodo vršile dirke, igre in ples. Igrala bo fina godba in zabave bo na koše. Na razpolago bo na tisoče voženj za stare in mlade. Veliko daril.

VPRAŠAJTE VAŠE TRGOVCE V EUCLIDU
ZA PROSTE LISTKE

Put EXTRA
OPPORTUNITY
in Your Future

Buy an EXTRA
U.S. Savings Bond
DURING AMERICA'S
Opportunity Drive
Be a Modern Forty-Niner!

An extra Savings Bond now means extra opportunity in your future. You get four dollars at maturity for every three invested now. And there's no risk to you whatever because your Savings Bond will be fully replaced by the U. S. Treasury if lost, stolen or destroyed.

Buy your extra U. S. Savings Bond at your nearest bank or post office.

ENAKOPRAVNOST

Bring New Life to Faded Casuals
of Last Summer via the Dye-Bath

The magic of the dye-bath can give your faded wearables of last summer another season's use, as well as new color beauty, and it doesn't matter if they're made of synthetic fibers, such as rayon, or of natural fibers like cotton and linen, according to the Tintex Home Economics Bureau. An all-fabric dye, in a choice of 50 colors, is now available for the purpose.

However, if your slacks, blouses, shorts and other outdoor wearables have become unevenly faded, as is often the case, or if you want to change to an entirely different color, the bureau recommends the use of color remover first. Neither the all-fabric dye nor the color remover, made by the same manufacturer, require boiling. Each is only a dime a package. You can have gloves to match every ensemble in your wardrobe by the same tinting process. If they're white or light-colored, you need but dye, the bureau points out. If they're dark, and you're changing to a new color, use color remover first.